

Verklaring van Mevr. PJHM Spee – gediplomeerd Kynologisch gedragstherapeut , meervoudig gecertificeerd K9 trainer / instructeur, para-veterinair, Coördinator en hoofdtrainer zoek-en speurhonden.

Aan mij mevr PJHM Spee KGT / KI , werd de vraag voorgelegd of ik het gebruik van aversieve middelen , met specifiek bedoeld de stroomband, als noodzakelijk acht voor het trainen en africhten van honden. Met het hierna genoemde ‘middel’ worden de middelen bedoeld die in deze consultatie bedoeld worden en ter discussie staan.

In antwoord hierop kan ik in beginsel kort antwoorden en verklaren dat in mijn 20 jarige loopbaan als meervoudig gediplomeerd en gecertificeerd K9 trainer en Kynologisch gedragstherapeut, ik in nog geen enkele situatie gekomen ben waarbij ik het middel ingezet heb, nodig achtte of als laatste redmiddel betrachte.

Feiten betreffende mijn werkveld en ervaring

- In mijn gedragspraktijk, hondenschool en daarnaast opleidingscentrum voor speurhonden heb ik inmiddels met succes meer dan 2000 honden getraind, afgericht, opgeleid, heropgevoed en behandeld in samenwerking met hun eigenaar.
- In de gedragspraktijk zie/zag ik veelal honden met matige tot zeer ernstige gedragsproblemen die maatschappelijk niet aanvaardbaar zijn/waren.
- Collegae therapeuten in de regio sturen honden waarmee ze niet meer vooruitkomen in de regel heel vaak richting mijn praktijk als laatste redmiddel.
- Voor overheden in binnen en buitenland heb ik meermaals risico assessments afgenomen advies uitgebracht en herstelprogramma's opgezet voor honden die ontoelaatbaar en agressief gedrag toonden of getoond hadden waarbij er schade was toegebracht aan derden of diens hond(en)
- Voor particulieren, organisaties en overheidsinstellingen in binnen-en buitenland heb ik trainingen, bijscholingen en complete opleidingen verzorgd in de disciplines :
  - Servicehonden
  - Begeleidingshonden
  - Zoek-en speurhonden menselijke geur
  - Detectiehonden
  - Risico honden
  - Hulp-en AAI honden
  - Waak en verdedigingshonden
- Voor de Vakvereniging van gedragstherapeuten voor honden heb ik in 2008/2009 meegewerkt en discussie gevoerd met diverse partijen over het gebruik van de stroomband als correctiemiddel voor probleemgedrag. In het jaar 2013 heeft de vakvereniging waar ik toen secretaris van was meegewerkt aan een pilot voor de Politie noord Brabant betreffende blafoverlast door honden en het inzetten van gedragstherapie ipv anti blafbanden

In deze disciplines en in uitvoer van mijn werk de afgelopen 20 jaar heb ik nog nooit naar een stroomband of vergelijkbaar werkend hulpmiddel gegrepen om een probleem aan te pakken noch om een training op te zetten. Er zijn tal van andere opties om een probleem te tackelen of een hond tot het uiterste te trainen. Opties die diervriendelijker zijn en het welzijn van een hond ten goede komen en niet te min die als resultaat betrouwbaarder zijn.

Middelen en methoden die gebaseerd zijn op de leerprincipes van een hond en wetenschappelijk onderbouwd kunnen worden.

Weliswaar vergen vriendelijke methoden soms meer werk en inzet van een eigenaar, echter met de overtuiging dat het resultaat dan ook blijvend is, werken de meesten hieraan bereidwillig mee.

Werking stroomband voor-nadelen

Laat ik voorop stellen dat ik niet pleit voor afschaffing van alle straffen of correctie methoden bij het trainen dan wel opvoeden dan wel heropvoeden van een dier. In mijn verklaring richt ik mij specifiek tot de middelen die per wet als verbod gaan gelden waarover deze consultatie geldt.

Quickfix methode en verwachtingen

De werking van een stroomband valt onder een quickfix methode, methodes die gebaseerd zijn op het inboezemen van angst, schrik en pijn verwachting bij de hond om gedrag te corrigeren danwel te stoppen omdat men het onwenselijk vindt. Onwenselijk omdat het een specifiek doel niet bevordert, ofwel onwenselijk omdat het storend is voor de omgeving van de hond, ofwel onwenselijk omdat de hond een gevaar oplevert en schade toebrengt aan iets of iemand.

Deze methoden geven een (gevaarlijke) schijn veiligheid aan hondeneigenaren. Een hond die correctiegericht getraind is, is niet betrouwbaar. De hond toont nieuwe gedrag om pijn, angst of schrik te voorkomen en niet omdat hij /zij het zelf wilt. De methoden worden ingezet voor het trainen in de sport alsmede ook jacht en ook nog voor het oplossen van gedragsproblemen. Honden die op dergelijke wijze getraind zijn of gecorrigeerd zijn voor specifiek gedrag komen uiteindelijk ook vaak weer bij mij of collegae terecht. Dit omdat de mindset van de hond niet gewijzigd is, de motivatie van zijn gedrag nog steeds aanwezig is en er op neurologisch niveau niets veranderd is. Honden vervallen in het oude patroon of ontwikkelen een ander niet aanvaardbaar gedrag of erger richten agressie naar eigenaars of andere mensen door de toediening van stroom als correctie.

Verweer voorstanders gebruik van stroombanden

- Voorstanders van het gebruikshulpmiddel kunnen aangeven dat indien het middel op juiste wijze wordt gebruikt en ingezet er geen gevaar is. Dit is pertinent onjuist. Mensen bedienen het middel en een mens kan niet accuraat voor 100% handelen. Er zullen hoe dan ook fouten gemaakt worden bij het gebruik van het middel. Dient men het middel dan af te schaffen enkel omdat er een fout gemaakt kan worden, nee tenzij er andere middelen zijn die het zelfde effect geven, geen schade bij het dier opleveren en veel minder risico op gevaar opleveren. En die zijn er in grote getallen.
- Voorstanders van het middel kunnen aangeven dat het middel maar 1x goed gebruikt hoeft te worden en dat honden later bij het zien van het middel of enkel het dragen van het middelen zonder het gebruik al voldoende zijn en de hond zich "gedraagt". Deze honden staan continu onder de afwachting van en verwachting van een onaangename prikkel, ze weten alleen niet wanneer deze komt. Gevolg, hoge mate van stress opbouw. Het dier zit te lang in een onvoorspelbare onderdrukte situatie. Deze honden lopen fysieke en mentale schade op. Ze zullen o.a. door te hoog cortisol aanmaak klachten krijgen van lichamelijke aard. U moet begrijpen dat 'dummy' banden of onklaar gemaakte banden er voor zorgen dat een hond zich continu onderdrukt voelt. Dat honden dergelijke emoties ervaren en deze het welzijn schaden is uitvoerig beschreven in de onderzoeken van Jaak Panksepp

Jaak Panksepp – The basic emotional circuits of mammalian brains: Do animals have affective lives? – Neuroscience and Biobehavioral Reviews 35 (2011) 1791–1804
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21872619>

Jaak Panksepp, Yoram Yovell – Preclinical Modeling of Primal Emotional Affects (SEEKING, PANIC and PLAY): Gateways to the Development of New Treatments for Depression – Psychopathology. 2014;47(6):383-93. doi: 10.1159/000366208. Epub 2014 Oct 22
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25341411>

- Voorstanders kunnen ook aangeven dat het middel bij sommigen highdrive honden, honden die snel in een hoge drift verkeren, het enige middel is om de hond uit die drift te krijgen , te laten stoppen, te laten terugkomen naar geleider of zelfs te laten lossen (loslaten van een bijtmouw of pak). Er geldt hier mijn inziens maar 1 regel, een hond die te snel en vooral ongecontroleerd in een te hoge drift komt in welke vorm van sport dan ook, is ongeschikt voor de training waar hij/zij aan blootgesteld wordt. Men zou die hond niet in die drift moeten laten komen als men weet dat deze niet te controleren is zonder het hulpmiddel. Er komt een moment waarbij de hond het hulpmiddel niet draagt en dan is er geen redding meer aan zonder schade bij wie van de betrokkenen ook. Waarom een haperend wapen blijven gebruiken ?

Nadeel gebruik stroomband als trainings- of correctiemiddel

Een zeer groot nadeel is dat honden die getraind worden een bepaalde opdracht of taak uit te voeren en waarbij de geleider gebruik maakt van een aversief middel met name stroomband om die taak te controleren , nooit en te nimmer betrouwbaar zijn op het moment dat van hen eenzelfde opdracht of taak verwacht wordt en de geleider het middel niet inzet. Werk zoals je traint en train zoals je werkt. D.w.z. als je hulpmiddelen gebruikt in je training zul je ze ook moeten gebruiken in je werk.

Voordeel?

Het inzetten van het middel heeft maar 1 voordeel en dat is Quickfix. Echter Quickfix leidt uiteindelijk tot extinctie van het nieuwe wel wenselijke gedrag en de hond vervalt in het oude gedrag. Het middel zal daardoor meer dan 1x gebruikt moeten worden, of mee gedreigd moeten worden en met fasen herhaald omdat simpelweg er geen neurologische verandering bij het dier plaats gevonden heeft maar enkel een correctie op een bepaalde prikkel in een specifieke setting en context.

Kennis en deskundigheid gebruiken , trainer of geleider

Kennis en inzicht in gebruik van het middel of andere methoden is van belang. Controle op deskundigheid en het stellen van eisen en voorwaarden van opleidingsniveaus aan geleiders van honden in de hondensport in breedste zin des woord, daar waar een hond als geweldsmiddel ingezet wordt al dan niet voor sport alsmede ook jacht alsmede ook drijvende honden alsmede ook waak-en verdedigingshonden is strikt noodzakelijk.

Bij het doornemen van diverse lesmaterialen van met name takken van sport die voorstander zijn van gebruik van het middel, zijn veelvuldig oude opvattingen gevonden en worden zelfs trainingsmethoden en achterhaalde methoden aangeraden en beschreven waarvan een gemiddelde eigenaar van een "normale" huishond weet dat het behoorlijk gedateerd is. Kort gezegd kan men stellen dat de huishondenscholen op dit moment van hoger niveau zijn qua kennis en up to date inzicht in leerprincipes bij honden. Dat is zorgwekkend te noemen , wetende dat in de sport honden tot geweldsmiddel opgeleid worden.

Schade door gebruik van het middel

Naast foutief en incorrect gebruik van het middel door eigenaren en ook veel niet deskundigen zoals hierboven beschreven, zorgt het middel voor schade bij het dier. Soms (te vaak) zichtbare fysieke schade en met name mentale onzichtbare schade.

Het inboezemen van angst, schrik en pijn verwachting bij de hond zorgt voor stress. Stress is niet goed voor de gezondheid dat is algemeen bekend. Echter wanneer ondervind het dier te veel stress en dermate veel stress dat het dier mentaal en fysiek lijdt?

Te veel stress ontstaat bijvoorbeeld als :

- Het dier veelvuldig bloot gesteld wordt aan een onvoorspelbare situatie
- Het dier veelvuldig blootgesteld wordt aan inboezeming van angst , schrik en pijn
- Het dier geen invloed heeft op het ontwijken of voorkomen van straf , angst , schrik en/of pijn
- Het dier niet kan vluchten voor straf, angst, schrik of pijn
- Het dier niet begrijpt waarom het blootgesteld wordt aan inboezeming van angst , schrik en pijn en er dus geen associatieleren heeft plaatsgevonden
- Het dier geen mogelijkheid krijgt gewenst gedrag te tonen
- Het dier een onveilige en onvoorspelbare huisvesting heeft
- Het dier te veel stressfactoren ervaart in zijn dagelijkse leven en deze niet kan verwerken

Zoals eerder beschreven werken Quickfix methoden enkel door herhaling. Herhaling veroorzaakt op zijn minst een van bovenstaande. Een hond die d.m.v. van het eenmalige toedienen van het middel voor het leven hersteld is en het ongewenste gedrag niet meer toont had zeer gemakkelijk met een andere methode hersteld kunnen worden met een methoden die geen onaangename ervaring opleverde. Daarbij kan men vraagtekens plaatsten of het dier wel hersteld is en niet ander ongewenst gedrag aanleert omdat zijn mindset en de context niet verandert is .

Andere methoden

Er zijn tal van leermethoden die gebruik maken van de natuurlijke driften, capaciteiten en kenmerken van de specifieke hond en het specifieke ras om hem/haar te trainen voor een bepaald doel of sport. Methodes waarbij de hond zelf de keuze maakt het gewenste gedrag te tonen. Methodes waarbij de hond geen pijn, schrik of angst hoeft te ervaren en waarbij het resultaat zelfs betrouwbaarder is, standvastiger en vooral beter onder controle.

De vraag is dan ook waarom een methode gebruiken die omstreden is en die angst inboezemt en pijn veroorzaakt terwijl er alternatieven zijn. Voorstanders zullen tal van voorbeelden aandragen om aan te tonen dat zonder stroomband een hond niet meer kon loslopen, in openbaar kon komen, niet meer in leven kon blijven enzovoorts enz. Feit is echter dat de stroomband een methode is die gericht is op vermijden van de straf, als een hond te trainen is om straf te vermijden dan is hij ook te trainen om beloning te vergaren. Dit betekent dus dat de hond nog steeds open staat voor leren en dus ook met diervriendelijke methoden getraind had kunnen worden, welliswaar had de geleider / trainer daar iets meer moeite voor moeten doen.

De keuze in deze discussie is gebruik je een snel niet accuraat aversief middel om een doel te bereiken of bewandel je een langere meer blijvende weg dit doel te bereiken. Worden honden de dupe als het verbod op gebruik van stroombanden overeind blijft, Nee. Worden de honden de dupe als het verbod niet overeind blijft, Ja. We kunnen een kip, een goudvis, een geit, paard, koe, gorilla, leeuw, olifant en nog heel veel andere dieren beloning gericht trainen om handelingen toe te staan die ze niet prettig vinden zoals bloedafname, nagels vijlen, tanden vijlen, door een hoepel zwemmen en noem maar op.

Waarom is dan bij een van de meest gedomesticeerde huisdieren, de hond, een stroomband nodig om hem te trainen? Interviews met gebruikers geeft aan dat veelal het antwoord is "omdat we het altijd al zo gedaan hebben" en "het schaaft de hond niet en ik bereik mijn doel sneller".

Op de vraag of ik een stroomband noodzakelijk acht in de training van honden met alle voor- en nadelen meegenomen kan ik dan ook alleen maar kort antwoorden: Nee het kan ook anders. Ik heb mijn verklaring opgesteld op basis van opgedane kennis en ervaring.

Slotwoord, mijn visie en ervaring

Als KGT ben ik overtuigd dat ieder probleem aan te pakken is zonder gebruik van een stroomband. In een ergste geval kan men een probleem niet helemaal oplossen maar wel managen en dient een hond veiligheidsmiddelen zoals een muilkorf te dragen en mag niet los van de lijn lopen op openbaar terrein. Het welzijn van een hond wordt niet geschaad als hij beperkt wordt door enkel uitlaten aan een lijn en hij op andere wijze uitdaging krijgt. Sterker nog voor sommigen honden met probleemgedrag is uitlaten op openbare weg juist sterk af te raden omdat dat te veel stress met zich meebrengt. Het welzijn van een hond wordt wel geschaad als hij keer op keer blootgesteld wordt aan aversieve (pijn)prikkels om specifiek gedrag te managen.

Uit de praktijk kan ik tal van voorbeelden aandragen waarbij honden met extreme angst, stress en algehele malaise mijn praktijk binnengebracht worden, dit omdat ze blootgesteld werden aan stroombanden.

Het is voor mij een hele kluit deze honden weer enigszins 'normaal' te krijgen, vaak dient er gedurende een periode medicatie gegeven te worden om deze honden weer angst vrij te krijgen als het al mogelijk is. Een veel gehoord verweer voor gebruik van stroombanden is het "laatste redmiddel" verhaal ofwel "als je het deskundig inzet".

Buiten het feit dat over beiden veel valt te discussiëren ben ik van mening dat als er andere, diervriendelijkere, opties zijn waarom men überhaupt naar een dergelijke middel zou willen grijpen? Los van het feit dat het gebruik van een stroomband absoluut niet meer van deze tijd is, zijn er met alle kennis, onderzoeken en opleidingen die er tegenwoordig aangeboden worden legio andere mogelijkheden om het middel te vervangen.

Zaak is wel dat Trainers, instructeurs en gedragstherapeuten opgeleid moeten zijn of willen worden. Gezien de beroepen nog steeds uitgevoerd kunnen worden door een willekeurig clublid van een vereniging of de man op de hoek van de straat, zal er verweer komen om het gebruik van stroombanden toe te staan, simpelweg omdat veel gebruikers geen kennis hebben van hoe ze een probleem op een andere en op wetenschap gebaseerde wijze kunnen aanpakken. Daarbij leidt gebruik van het middel heel vaak tot een gewoonte kwestie, er wordt naar gegrepen alsof men een pen pakt om te schrijven. Er wordt niet eerst bedacht of het anders kan. Toezicht op correct gebruik van een aversief middel zoals de stroomband is dan ook extreem moeilijk al dan niet onmogelijk.

Als 'ik' een hulphond, een speurhond, een drugs detectiehond, een human remains detectie hond, een servicehond, een zoekhond, een diensthond, een huishond, een probleemhond enz. kan trainen / opleiden, managen enz zonder stroomband, waarom kunnen andere 'deskundigen' dat dan niet?